

X
X
X

ORDERS 2 DECEMBER 1672

Myn Meeren van den Geregte serieuze reflectie makende op het gene dienen kan om dese goede Stad onder Gods zegen te bevrijden van de onheylen en het verderf, dat mits de na-buerschap van de Vyand door des selfs toeleg in de Winter-tijden en by op-komende Vorst by manquement van goede toe-sigt over de selve gebragt soude mogen werden; en in agtinge genomen hebbende, dat ten dien eynde nodig is, dat nevens het versorgen van goede ordres en middelen tot het weren van Vyandlijke Attaques van buyten, het lichaem van de Stad van binnen gesuyvert werde en suyver gehouden werde van alle de genen, die met eenig quaed voornemen haer binnen 't selve souden mogen bevinden, ofte naderhand daer inne souden mogen willen komen; hebben tot voorkominge van sulks met advijs van de Heeren xxxvi Raden geordonneert en gestatueert, ordonneren en statuëren by desen:

Dat alle natuerlijke Onderdanen van de Koningen van Frankrijk en Engeland, mitsgaders van de Cheur-Vorst van Keulen en Bisschop van Munster, die binnen dese Landen voor May laestleden geen vaste Woon-stede hebben gehad, ofte die in geen actuele dienst van 't Land ofte Stad zijn, en binnen de selve Stad blijven ofte komen sonder speciael premissie van de Heeren Burgemeesteren, sullen zijn apprehensibel, als dadelijke Vyanden van den Staet, en als soodanige sullen gerançonneert, ofte verder tegens de selve geprocedeert sal werden, soo als mijn Heeren van den Geregte sullen verstaen te behooren: En werd een ygelijk aangemaent en genodigt, om soodanige suspecte vyandlijke Persoonen aen te brengen, onder belofte van te sullen genieten 't geheele rançon, op 't welke de selve souden mogen werden gestelt; en daer-en-boven gerecompenseert te werden na gelegentheyd van saken. Gelijk mede aen een yder der Burger en Ingeseten van dese Stad, 't zy Herbergier ofte andere, wel expresselijk werd geinterdiceert, eenig soodanig Fransman of Engelsman, ofte Onderdaan van de Cheur-Vorst van Keulen en Bisschop van Munster te logeren ofte in haer Huysen te ontfangen, sonder het selve aen mijn Heeren de Burgermeesteren bekent te maken, op een boete van hondert gulden, en dat daer-en-boven na gelegentheyd van saken tegens de selve als verdagte complice aen 't quaed, dat de voorsz suspecte Persoonen souden mogen machineren, geinquireert, en verder geprocedeert sal werden: Blijvende vorders in sijn geheel de Keure by mijn Heeren van den Geregte onlanx ge-emanent ontrent het aen brengen van Persoonen van buyten in eenige Herberge ofte Slaep-plaetse komende logeren; en de Herbergiers en houders van Slapers gewaerschouwt, dat haer Ed. Achtb. intentie is, tegens degenen, die daer inne na-latig sullen bevonden werden, na den inhoud van de voorsz Keure te doen procederen.

En alsoo in soodanige gevaerlijke tijden, als dese, voor alle nodig is, dat tegens ongevallen van binnen, en alle het quaed, dat de Vyanden door middel van de selve souden mogen machineren, zorgvuldelijk werde voorsien: SOO IS 'T, dat welgedagte mijn Heeren van den Geregte, considererende, dat niet sonder na-denken is, dat door de openinge, die de Pak-kelders en Pak-huysen binnen dese Stad aen Straet

hebben, by nagt en ontijden yets verderflijk soude mogen werden gemachineert, tot voor-kominge van 't selve by advijs als voren hebben geordonneert en gestatueert, ordonneren en statuëren by desen, dat alle Cosijnen en andere openingen van Pak-kelders, en alle Cosijnen en andere openingen van Pak-huysen in de eerste verdieping aen de publijke Straet, binnen een Week na de gedane Publicatie sullen moeten dicht gemaakt werden mit Vensters, Luyken, ofte Ysere ofte Kopere traliën, door de welke geen vyer tot brand-stigtinge ingeworpen ofte in-gesteken kan werden; en dat de voorsz Cosijnen en andere openingen daer mede gesloten sullen moeten werden gehouden, ten minsten van een ure na Sonnen onder-gang tot een uure voor Sonnen op-gang, op een boete van ses gulden, te verbeuren by de Huerders van de selve Kelders en Pak-huysen. En werden boven de gene die de bekeuringe incumbert de Nagt-wagten en Ratel-wagten geauctoriseert om de bekeuringe te doen, en daer van aenstonds kennisse te geven aen de Bewoonders van de Huysen, onder de welke de voorsz Kelders zijn, ofte die naest aen de Pak-huysen zijn woonende.

En op dat in dese sware tijden niets en deficiëre van alle het geen by mijn wel-gedagte Heeren van den Geregte heeft kunnen uyt-gedagt werden, soo om de voorsz. onheylen van Brand als andere Vyandlijke machinatie van binnen voor te komen en daer tegens te remediëren, soo is boven de ordres daer tegens door vermeerderinge van de Nagt-wagten, en door andere voorsieninge daer omtrent gestelt, by de meer wel-gedagte mijn Heeren van den Geregte tot am-plantie van de Keuren voor desen op 't stuk van de Brand vorders goed gevonden te ordonneren en statuëren 't geen volgt: Dat om al-omme by der hand en in goede staet van gebruyk te hebben de middelen en Instrumenten dienende om met de meeste spoed en succes de Brand te kunnen blussen, na genomen inspectie van Brand-spuyten, Brand-leeren, Brand-haken en Brand-emmers, ordre tot der selver reparatie sal werden gesteld; En dat voor soo veel de Brand-spuyten aen gaet, de voornoemde reparatie gecontinueert sal werden te werden gedaen by de genen, tot laste van de welke de selve Brand-spuyten gemaakt zijn.

Dat vorders alle de genen, die Brand-spuyten hebben, tot het af-voeren van de selve sullen moeten verkiesen en affecteren een Sleper met twee Paerden, met versprek om by ontstane Brand aenstonds tot het af-halen sig ontrent de Brand-spuyten te vervoegen: Gelijk ook by yder Brand-spuyt sal moeten sijn Gereetschap van Touw en alle het geen dat nodig is om die af te halen: en dat na 't blussen van de Brand de Brand-spuyten door voorsorge van de genen, die de selve aengaen, sullen op nieuws werden geinspecteert, en, des noods, gerepareert.

En om te voorkomen, dat by ontstane Brand op meer plaetsen nieuwers geen Spuyten mogen deficiëren, ofte door overtollig getal ontrent de Brand geen confusie geschiede, soo sal by 't opkomen van Brand by provisie en tot nader ordre van de genen, die de directie ontrent de Brand hebben, alleen tot de selve Brand gebragt werden drie of vier Spuyten van de naest gelegene aen de plaetse, daer de Brand is komen te ontstaan.

Dat verders de kleyne houte Brand-spuyten, altans in wesen zijnde, sullen werden vermeerdert tot het getal van sestig, en dat in yder Wijk ten huysen van de Capiteyn van de Wijk Een sal werden geplaetst tot kosten van de Wijk.

Verders, dat, om te beter ordre te houden ontrent het lesschen van de Brand

(dewijl de Stad bestaet uyt ses districten, in yder van de welke een Regiment Burgers is wonende) in yder soodanig district onder 't gesag van de Heeren Burgermeesteren en Colonellen sal werden aengesteld een Opper-Directeur van alle het geen de Brand betreft onder de naem van Generael van de Brand; die sig tot sijne Keure sal assumeren ses Brand-Meesters, en twaelf van de Gilde-broeders, die tot het blussen van de Brand sijn ge-affecteert, om sig ontrent sijn Persoon in cas van voorval van Brand te vinden, en sijn ordres te pareren; en al-omme, daer het nodig is, over te brengen; werdende een yder, die omtrent de Brand sig bevinden sal, gelast, den selven Opper-Directeur in die qualiteyt te considereren en respecteren. Zijnde daer toe verkoren

Den Heer Mr. Jacob Boreel, presiderende Schepen en Raedt, in 't Purper Regiment.

Den Heer Dirck Tulp, Out-Schepen, in 't Witte Regiment.

Den Heer Hendrick Roeters, Out-Schepen, in 't Blauwe Regiment.

Den Heer Mr. Vincent van Bronckhorst, Out-Schepen en Raedt, in 't Geele Regiment.

Den Heer Cornelis Graeflant, Out-Schepen en Raedt, in 't Groene Regiment.

Den Heer Mr. Dirck Boelisz, Commissaris, in 't Oranje Regiment.

Dat mede, om de Brand-Meesters in de respective Wijken by tijden van nood te beter te kunnen vinden, boven de deur van de Huysen, daer sy wonen, sal werden gestelt een bortje met een gedrukte inscriptie Stads-Brand-Meester.

En op dat de Gilde-broeders van de Gilden, die tot het blussen van de Brand sijn ge-affecteert, alsmede de verdere persoonen, die sig volgens ordre van mijn Heeren van den Geregte ontrent de Brand moeten laten vinden, te beter onderkent mogen werden, en door confusie minder in haer werk belet, dat een yder van de selve op haer Hoed, Mutse ofte aen haer Hoofd sullen moeten hebben een Wit teecken van Lywaet ofte Papier.

Dat mede de Wees-kinderen, dewelke bequaem zijn om tot het blussen van de Brand te kunnen werden ge-employeert, daer toe sullen werden gehouden, om sig in voorval van Brand ontrent de selve te laten vinden met een witte doek op hare Mutsen, onder opsigt van ymand van de Regenten, Binne-vaers, ofte andere Officianten van de Wees-huysen.

Maer alsoo het te bedugten is, dat in cas van Brand-stichtinge door verraed, de selve op meer plaetsen in de Stad te gelijk aen-geregt soude mogen werden, en dat tot dien eynde nodig is, dat by ontstaen van Brand in een hoek van de Stad, in de andere, daer naderhand Brand soude mogen rijzen, geen Menschen tot het blussen van de selve deficiëren, dat in alle de Wijken door de Capiteynen sullen werden aengeteykent en opgegeven de Namen van alle Inwoonders, die buyten de Wagt zijn, en dat aen alle de selve, voor soo veel sy in geen Gilde zijn, tot de Brand ge-affecteert, sal werden gelast, om, in cas van Brand buyten haer Wijk ontstaende, by haer huysen te blijven, en haer van daer niet te roeren, ten ware Brand in haer Wijk soude mogen ontstaen, of dat sy ordre bequamen om elders ontrent de Brand te wesen.

En alsoo voor al goede sorge diend te werden gedragen voor de securiteyt van de Schepen en Schuyten, soo binnen als buyten de Walen deser Stede leggende, soo ordonneren mijn Heeren van den Geregte, dat alle de selve altans voor de buytenste Palen leggende en van tijd tot tijd staende aen te komen, voor den 10 December naest-komende binnen de Boomen sullen moeten gaen leggen, op soodanige plaetsen als by Commissarisen van de Wael sullen werden beraemt, en een yder by den Have-meester sullen werden aangewesen; op de verbeurte van twintig gulden yder Schip

voor yder dag, dat de selve buyten de voorsz Palen langer sullen leggen; en dat het daer-en-boven tot koste van de Reeders op ordre van de voorsz Have-meester ingehaelt sal werden. Wel-verstaende, dat de geladen Schepen, die te diep gaen om binnen de Boomen te werden gebracht, buyten de selve haer leg-plaetse tot datse ontladen zijn sal werden aangewesen.

Dat alle Schepen in de Wael, en binnen en buyten de Boom leggende, haer Stengen en Stenge-want sullen moeten afgenomen hebben voor den 10 December voorsz, op een pene van tien gulden, en dat het daer-en-boven tot kosten van de Reeders afgehaelt sal werden.

Dat mede alle Vaer-tuygen van tussen de Pallen sullen moeten werden geresolveert voor de voorsz 10 December, als mede alle drijvend Hout en Houtvloten van ontrent de Wael, op de verbeurte van twintig gulden, en dat daer-en-boven de selve tot koste van de Eygenaers van daer vervoert sullen werden.

Dat verders sal werden gerenoveert en in stricte observantie sal werden gehouden de Keure onlanx ghemaect, om yeder Schip voor dese Stad, en binnen de Boomen, als mede in de Wael leggende, met quantiteyt van Water en andersins binnens Boord voorsien te houden; en Commissarisen van de Wael gerecommandeert, op seker Dag in yder Week de selve te inspecteren, en ordre te stellen, dat tot koste van die genen, die gebrekgig gevonden werden, 't gene de voorsz Keure mede brengt mag werden versorgt.

Aldus gearresteert den 2 December, 1672, *Praesentibus* de Heeren,

Mr. *Jacob Boreel*, presiderende Schepen, als Stedehouder van den Heere Hooft-Officier: Mr. *Coenraet van Beuningen* en Mr. *Hendrick Hooft*, Heere van Outkaspel in Koe-dijck en van Schoterbos, Burgemeesteren: en allen den Schepenen, *demto* Mr. *Nicolaes Opmeer*, en ten selven dage gepubliceert, *Praesentibus* Mr. *Jacob Boreel*, presiderende Schepen, als Stede-houder van den Heere Hooft-Officier: Mr. *Hendrick Hooft*, Heere van Outkaspel in Koedijck en van Schoterbos, Burgermeester: *Joan de Vries* en Mr. *David de Willem*, Schepenen.

In kennisse van my Secretaris J. WITSEN.

Na de Copye t'Amstelredam, by JOHANNES van RAVESTEYN,
Ordinaris Drucker deser Stede.